
UDDANNELSER TIL SALG

De videregående uddannelser er ramt af en konkurrence-fetich, der gør universiteterne til butikker og de studerende til kunder. Det er den forkerte vej at gå, mener den britiske professor Rajani Naidoo. I stedet skal konkurrencen dreje sig om at skabe bedst mulig forskning til gavn for samfundet.

AF MAJ JUNI

På et engelsk universitet afslutter en underviser sin lektion med at bede de studerende om at læse tre bøger som forberedelse til næste gang. Bagefter går en af de studerende op til underviseren og siger:

Jeg synes, tre bøger er meget. Jeg vil hellere læse et kapitel fra hver bog.

Elevens tilfredshed er en ikke uvæsentlig valuta, så hvordan skal underviseren reagere på kritikken?

Som på så mange andre internationale universiteter bliver undervisningen nemlig evalueret af eleverne, og resultatet bliver brugt til at vise, at her er en uddannelsesinstitution med tilfredse studerende. Tilfredshedsmålinger blandt studerende er bare ét af de nye parametre, universiteterne konkurrerer på.

”Problemet er, at det ikke er universiteternes opgave at gøre de studerende tilfredse. Vi skal først og fremmest udfordre dem, overraske dem, få dem til at være kritiske og reflekterende,” siger Rajani Naidoo, der er professor på International Centre for Higher Education Management på University of Bath.

Eksemplet med den utilfredse studerende er hentet i Rajani Naidoos studier af, hvordan videregående uddannelser i stigende grad tænker sig selv ind i en konkurrenceterminologi. En variant af det lyder, at de studerende er kunder, mens universitetet er en butik, der sælger en vare.

”At lade de studendes tilfredshed være det, der skal fremme undervisningens kvali-

tet, er en dårlig idé. Studerende skal lyttes til. De har gode ideer og indsigter. Men de må godt blive kastet ud i noget nyt og krævende. Ellers risikerer de at forlade universitet og tro, at verden står derude og venter på at gøre dem tilfredse. Det har de ingen gavn af.”

Konkurrence-fetich

Konkurrencetænkningen har i dag antaget en karakter, som Rajani Naidoo kalder for en decideret konkurrence-fetich.

”Jeg kalder det en fetich, fordi det er blevet en moderne magisk løsning. En tro på at konkurrence kan løse alle de problemer, vi har i videregående uddannelser. Konkurrence ses som ligestillende, demokratisk og som noget, vi som vestlige civilisationer bør praktisere. Konkurrence får indflydelse snart alle steder i uddannelsessystemet, mens andre måder at organisere sig på – f.eks. at samarbejde eller at planlægge langsigtet – bliver opfattet som utidssvarende.”

Rajani Naidoo peger på, at konkurrence altid har været en væsentlig faktor i uddannelsessystemet. Men hvor konkurrence traditionelt har handlet om prestigen i at skabe de bedste forskningsresultater, er konkurrencen i dag blevet mere markedsorienteret, lyder vurderingen.

”Vi bevæger os mere og mere i retning af en neoliberal markeds konkurrence i uddannelsessektoren. Hvor videregående uddannelse bliver en vare, man kan købe og sælge. Og hvor universiteter har brug for at generere en indkomst og også sælger deres kurser udenfor universiteterne. Nogle gange er kvaliteten

af uddannelserne god, andre gange ikke, men det afgørende er at skabe en indtægt. Hvilke studerende og hvilke erfaringer, der kommer ud af det, er mindre vigtigt,” forklarer hun og tilføjer, at det i høj grad er en global konkurrence, der er i gang. De forskellige landes regeringer konkurrerer om at finde den bedste måde, hvorpå de kan gøre videregående uddannelse til en international handelsvare.

Drop rangliste-spillet

Et andet udtryk for konkurrence-fetichen, som Rajani Naidoo advarer mod, er det, hun kalder *’the ranking game’*. Ranglister med de bedste universiteter i verden eller i bestemte lande er en statuskonkurrence, som der bliver brugt mange kræfter på. Kræfter som ifølge professoren er spildte for de flestes vedkommende. For mens det kan være attraktivt for de lande og universiteter, som ligger i toppen af ranglisterne, er det spild af tid for det store flertal, der slås om pladserne nedenunder.

”Alle lande og alle universiteter føler, de skal være en del af *’the ranking game’*, selv om de ikke har nogen chance for at vinde overhovedet. De burde bare lade være med at tage det så seriøst. Jeg tror, de er bekymrede for, at hvis man ikke gør det, så tiltrækker man ikke studerende og status. Det er derfor, det er en fetich, fordi man tror på, at det er virkelig vigtigt, selv om konsekvenserne enten er dårlige eller ikke-eksisterende,” siger hun og henviser til, at rankinglisterne er med til at undergrave diversiteten på og mellem universiteterne. Hvis alle

Universiteterne er ifølge professor Rajani Naidoo blevet til butikker, der sælger varer til de studerende. Det handler ikke længere om at skabe den bedste forskning, men om at øge indtægterne. Den udvikling er med til at gøre de videregående uddannelser til en global handelsvare.

universiteter retter ind for at opfylde de samme specifikke kriterier, der giver adgang til ranglisterne, går det ifølge professoren ud over diversiteten i forskningen.

Mål på andre parametre

Et andet problem med ranglisterne er ifølge Rajani Naidoo, at de viderefører en forudsigelig skævhed.

”De mest elitære universiteter henter de mest elitære studerende ind – som regel studerende med en økonomisk privilegeret baggrund. Eliteeleverne klarer sig godt på eliteuddannelserne og får højt betalte jobs. Det er et selvforstærkende system. Men hvad siger det egentligt om de højt placerede universiteter på ranglisten – ud over at de er gode til at tiltrække eliten?”

Hun foreslår i stedet, at man laver ranglister, der måler på andre parametre. Og som tager afsæt i en anden form for konkurrence, der har som mål at skabe mere værdi i samfundet.

”F.eks. kan man kigge på, hvor gode universiteterne er til at optage og uddanne studerende fra mindre privilegerede kår. Eller man kan skabe konkurrence mellem universiteterne om at lave den bedst mulige forskning, som kommer almentil til gode. På den måde kan vi få en bedre slags konkurrence, som rent faktisk skaber værdi for vores samfund.”

Universiteter bør stå sammen

Konkurrencen om status har desuden den slagside, at universiteterne mister lysten og viljen til at arbejde sammen, mener Rajani Naidoo. Som eksempel peger hun på, at de engelske universiteter ikke kollektivt protesterer mod politiske tiltag i uddannelsessektoren, som de åbenlyst ikke er begejstrede for.

”Min fornemmelse er, at universiteterne tænker, at hvis de holder hovedet nede, får de mere ud af det. Men hvis universiteterne faktisk kollektivt stillede nogle krav til politikerne, ville de opnå mere. Og det ville gavne uddannelsessektoren som helhed.” ■

INTERNATIONALE RANGLISTER

SHANGHAI-RANKING

ARWU (Academic Ranking of World Universities) udarbejder hvert år en liste, der rangerer 500 universiteter fra hele verden. Listen er kendt under navnet Shanghai-ranking. Ud af de 500 universiteter, der figurerer på den, er der fem danske, hvoraf de to største klarer sig bedst. Aarhus Universitet ligger i 2017 på plads nr. 65, mens Københavns Universitet rangerer på en 30. plads.

Listen udarbejdes blandt andet ud fra målinger af antallet af citerede forskere, publicerede artikler i videnskabelige tidsskrifter og nobelprismodtagere, som universiteterne har i forhold til deres størrelse.

Top fem på Shanghai-listen:

1. Harvard University (USA)
2. Stanford University (USA)
3. Cambridge University (GB)
4. Massachusetts Institute of Technology (USA)
5. University of California, Berkeley (USA)

TIMES HIGHER EDUCATION RANKING

Hvis man ser på, hvordan Times Higher Education har rangeret verdens bedste universiteter i 2016-2017, er placeringerne noget anderledes. Her har Aarhus Universitet med en 98. plads overhalet Københavns Universitet, som ligger nr. 120.

Times Higher Education vurderer universiteterne ud fra følgende fem parametre: Undervisning, forskning, indflydelse, internationalt udsyn og samarbejde med erhvervslivet.

Top fem på listen fra Times Higher Education:

1. University of Oxford (GB)
2. California Institute of Technology (USA)
3. Stanford University (USA)
4. University of Cambridge (GB)
5. Massachusetts Institute of Technology (USA)

Placeringerne varierer således afhængigt af, hvilke parametre, man måler på. Dog er det de samme elite-universiteter, der rangerer højt på begge lister år efter år.

Kilde: Uniavisen.dk

RAJANI NAIDOO er professor og leder af 'International Centre for Higher Education Management' på University of Bath. Hun forsker blandt andet i globale transformationer i videregående uddannelser med fokus på konkurrence og markeder. Rajani Naidoo var en af hovedtalerne på ECER 2017 (European Conference of Educational Research), der løb af stabelen i august i København. Konferencen arrangeres af EERA (European Educational Research Association).